

DOI: 10.25140/2411-5215-2022-3(31)-139-149

УДК 368(477):334.722

JEL Classification: G22; G18; G28

Наталія Ткаченко

доктор економічних наук, професор

Інститут післядипломної освіти Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)E-mail: tkachenko_nt@ukr.net. ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6312-4586>.Scopus Author ID: [57190659715](https://orcid.org/57190659715)**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
НОВАЦІЇ В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ**

Стаття присвячена розкриттю пріоритетних напрямів сучасного етапу трансформації державне регулювання страхової діяльності в Україні. До новації в системі державного регулювання страхової діяльності в Україні віднесено: принципово нову процедурність ліцензування страховиків; застосування Solvency I та Solvency II при оцінці платоспроможності; механізми виходу страховиків із ринку та нові вимоги до укладання договорів страхування. Ці новації закладають стійкий фундамент до подальших змін у страховій справі, а саме, дозволяють у подальшому посилити стандарти ліцензування, через розкриття страховиками структури власності, кінцевих бенефіціарних власників, підвищення вимог до ділової репутації акціонерів та ключових осіб; продукувати системи раннього виявлення ризиків та вчасного реагування; розробити процедурний механізм відновлення діяльності страхової компанії, реорганізації або виходу страховика з ринку; підвищити рівень відкритості та комунікаційності між регулятором та страховиками у процесі формування регуляторної політики.

Ключові слова: державне регулювання; регуляторні новації; страхова компанія; моделі державного регулювання; страхові правовідносини.

Рис.: 3. Табл.: 1. Бібл.: 15.

Постановка проблеми. Держава, виконуючи різні соціально-економічні функції, не може знаходитися осторонь від страхової діяльності, інтересів населення та економіки загалом. Це пояснюється великим значенням страхування в економічному та соціальному житті суспільства. В економічній науці постійно точаться дискусії щодо доцільності розширення функціональних можливостей держави при збереженні ринкових свобод, інститутів і механізмів у сучасному суспільстві, або ж навпаки, зведення таких функцій на фоні активного розповсюдження ринкових механізмів. І знайти оптимальне поєднання є досить непростим завданням. Так, не можна прийняти доктрину повного самоусунення держави з регулювання страхової діяльності, оскільки специфічність страхового бізнесу потребує встановлення зрозумілих підходів до його ведення. Тому широко використовуються в усіх розвинених країнах світу різноманітні форми та методи державного регулювання страхової діяльності.

Страхування є ефективним способом захисту від різного роду небажаних подій, що супроводжуються матеріальними та іншими втратами, і компенсації таких наслідків страховиками за рахунок сформованих страхових фондів. Зрозуміло, що чим ширшим є поширення страхування, тим доступнішою є участь у ньому всіх членів суспільства.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Широке коло питань, пов'язаних із державним регулюванням ринків фінансових послуг постійно розглядається як у роботах науковців, так і практиків. Серед них можна виділити праці О. Залєтова, С. Мошенського, С. Науменкової, А. Нечипоренка, Л. Нечипорук, Л. Ширінян, Т. Яворської та ін. Стосовно проблеми державного регулювання страхової діяльності, то А. Нечипоренко у своїй праці акцентує увагу на розвитку інституту саморегулювання, а також заохочення участі громадськості до державного регулювання страхової діяльності [1]. І. Тур наголошує, що державне регулювання страхової діяльності повинно обов'язково орієнтуватися на бінарність, тобто досягнення як економічної, так і соціальної мети регулювання страхового ринку державою [2]. На особливу увагу заслуговує праця О. Й. Жабинець, яка вивчає специфіку впливу сучасного інструментарію державної регуляторної політики на функціонування страхового ринку України. У цьому контексті науковець робить висновок, що нині пріоритетними завданнями державного регулятора має бути капіталізація страхових компаній та якість їхніх активів, підвищення вимогливості до вітчизняних перестраховиків і перестраховиків-нерезидентів, введення обов'язковості розміщення коштів страхових резервів у вигляді державних цінних паперів як таких, що дають високу ставку доходності та мають високий рівень надійності [3]. Своєю чергою, Л. Морозова та О. Тимощук обґрунтували, що процес продукування та реалізації державними інституціями нормативно-правових, організаційних і регулятивно-контролюючих заходів повинен бути орієнтований на захист інтересів як страхових компаній, так споживачів страхових послуг, і саме це відповідає бажаній траєкторії розвитку страхового ринку в контексті сформованої державної політики [4; 5]. Особливості державного регулювання страхового ринку України в умовах трансформації інституційного середовища досліджуються В. Рудевською та О. Погорілою [6].

У науковому полі певною мірою вже сформований дефініційно-поняттєвий апарат та системне розуміння механізму державного регулювання страхової діяльності. Водночас точаться активні дискусії щодо змістовності різноманітних форм, методів та складових державного регулювання страхової діяльності, можливостей імплементації зарубіжного досвіду та використання кращих регуляторних практик. Це відповідно вимагає поглибленого розгляду моделі страхового ринку з позиції ефективного застосування різних підходів до особливостей державного регулювання страхової діяльності.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Проблема дослідження ефективності регуляторної політики держави на страховому ринку України набуває особливої актуальності, оскільки сучасна трансформація суспільно-економічних відносин у страховому бізнесі є можливою лише на фоні підвищення результативності державного регулювання.

Впродовж останніх років регуляторне середовище страхового ринку в Україні зазнало суттєвих змін. Сучасні регуляторні заходи мають комплексний характер та відповідно формують умови для належного розвитку страховиків і створення конкурентного середовища на ринку страхових послуг. Втім, існує потреба продукування та реалізації новітніх підходів до регулювання страхової діяльності в умовах ризикового та диджиталізованого середовища, використанні інноваційного інструментарію для швидкого реагування на зміни у страховій системі.

Метою статті є окреслення пріоритетних напрямів сучасного етапу трансформації державного регулювання страхової діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі сутність дефініції «державне регулювання» подається досить неоднозначно: як система заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру; як процес створення системи норм і дотримання правил діяльності фінансових установ; як система норм та рішень, прийнятих державними органами управління; як сукупність методів та інструментів впливу держави на економічну діяльність суб'єктів ринку [7-12].

Так, державне регулювання страхової діяльності в тому чи іншому форматі має місце в усіх країнах світу. Регуляторні моделі у частині визначених параметрів є універсальними, але одночасно та значно різняться відповідно до конкретних національних систем. У чому ж проявляється універсальність та оригінальність моделей регулювання страхової діяльності? Відповідь на це питання представлено в таблиці.

Таблиця

Систематизація ознак моделей державного регулювання страхової діяльності

Універсальні ознаки	Специфічні ознаки
<ul style="list-style-type: none"> - формування галузевого страхового законодавства; - специфічність податкового регулювання; - окреслення критеріїв допуску до провадження страхової діяльності; - наявність спеціального органу страхового нагляду; - тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> - статусність та структурність органів страхового нагляду; - процедурність допуску до страхової діяльності; - активність використання специфічного інструментарію регулювання; - тощо.

Страхові правовідносини характеризуються багатьма ознаками, але основні з них такі:

- по-перше, вольове суспільне відношення;
- по-друге, завжди двосторонній зв'язок;
- по-третє, конкретизація норм страхового права в дії;
- по-четверте, страхові правовідносини реалізуються через норми страхового права.

Законодавець у Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» визначає поняття «державне регулювання ринків фінансових послуг» як здійснення державою комплексу заходів щодо регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг [13].

Державне регулювання у страхуванні має свою специфіку, що визначається сукупністю існуючих в цій сфері правовідносин. Так, страхові правовідносини включають складові елементи: суб'єктний склад, предмет страхування та змістовну характеристику таких відносин (рис. 1).

Рис. 1. Склад елементів страхових правовідносин

Джерело: побудовано авторкою.

Відповідно до рис. 1, можна зазначити, що в найбільш загальному представленні основною метою державного регулювання страхової діяльності є забезпечення формування та поступального розвитку страхового ринку, продукування належних умов діяльності страхових компаній різного організаційно-правового формату, захист інтересів споживачів страхових послуг, перестраховиків і страховиків, третіх осіб. При цьому, зрозуміло, що ефективність функціонування страхових компаній на ринку визначається і їх фінансовою та матеріальною основою. Тому урізноманітнення та окреслення чіткості складових державного регулювання сприятиме, з великою ймовірністю, виконанню взятих страховою компанією на себе зобов'язань.

В аналогічній траєкторії подає мету державного регулювання О. Корват [10]. Авторка розставила акценти на захисті інтересів споживачів страхових послуг та ефективному розвитку страхового ринку в рамках сформованої державної політики, що є абсолютно логічним і прийнятним. Відповідно, об'єктом державного регулювання є ринок страхових послуг та діяльність основних суб'єктів на ньому.

В Україні державне регулювання страхового ринку здійснювалося з 2003 по 2011 рр. – Держфінпослуг, а з 2011 по 2020 рр. Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг).

У вересні 2019 року ухвалено Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» (так званий закон про «спліт»), відповідно до якого з 01 липня 2020 року Національний банк став регулятором та наглядовим органом на страховому ринку. Світова практика засвідчує, що функції мегарегулятора може виконувати як центробанк, так і інший орган. Наприклад, у Польщі, Австрії, Естонії, Ісландії, Латвії, Японії створено окремий орган нагляду за фінансовими ринками, до функціоналу якого входять питання нагляду за фінансовими інститутами та фінансовими послугами.

Відповідно до покладених зобов'язань, Національний банк України поступово почав запроваджувати нову модель регулювання ринку страхування, в якій імплементовано положення директив ЄС, кращі світові практики регулювання та нагляду за ринком страхування та перестраховування, а також особливості й специфіку розвитку вітчизняного страхового ринку. Чим саме вирізняється запропонована модель? За нового підходу передбачається удосконалення вимог до оцінювання ліквідності та платоспроможності, ліцензування, системи корпоративного управління, формування механізму управління ризиками, застосування ризикоорієнтованого пруденційного нагляду, а також ідентифікування процедури відновлення діяльності, реорганізації та виведення страховиків із ринку.

Так, новації у сфері регулюванні страхової діяльності насамперед обумовлені прийняттям Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» [15] та Закону «Про страхування» [14], які вводяться в дію з 01.01.2024 року.

Розкриваючи більш детально сутність окремих позицій, представлених на рис. 2, варто акцентувати, що в межах блоку «процедурність ліцензування» новаціями є скасування обов'язкової форми страхування; виділення класів страхування (5 класів страхування життя, 18 класів страхування іншого, ніж страхування життя); видача ліцензій на здійснення діяльності з прямого страхування життя; прямого страхування, іншого, ніж страхування життя, за обраними класами страхування (ризиками в межах відповідного класу); вхідного перестраховування за обраними класами страхування (ризиками в межах відповідного класу).

Крім того, посилюються вимоги до стандартів ліцензування страховиків у контексті напрямів перевірки, тобто особи страховика та його керівництва, структури власності, формування системи управління, стратегії діяльності та бізнес-планування. Чітко фіксуються вимоги до ділової репутації бенефіціарів, керівників, засновників членів виконавчого органу та/або наглядової ради/власників істотної участі, організаційної структури заявника тощо.

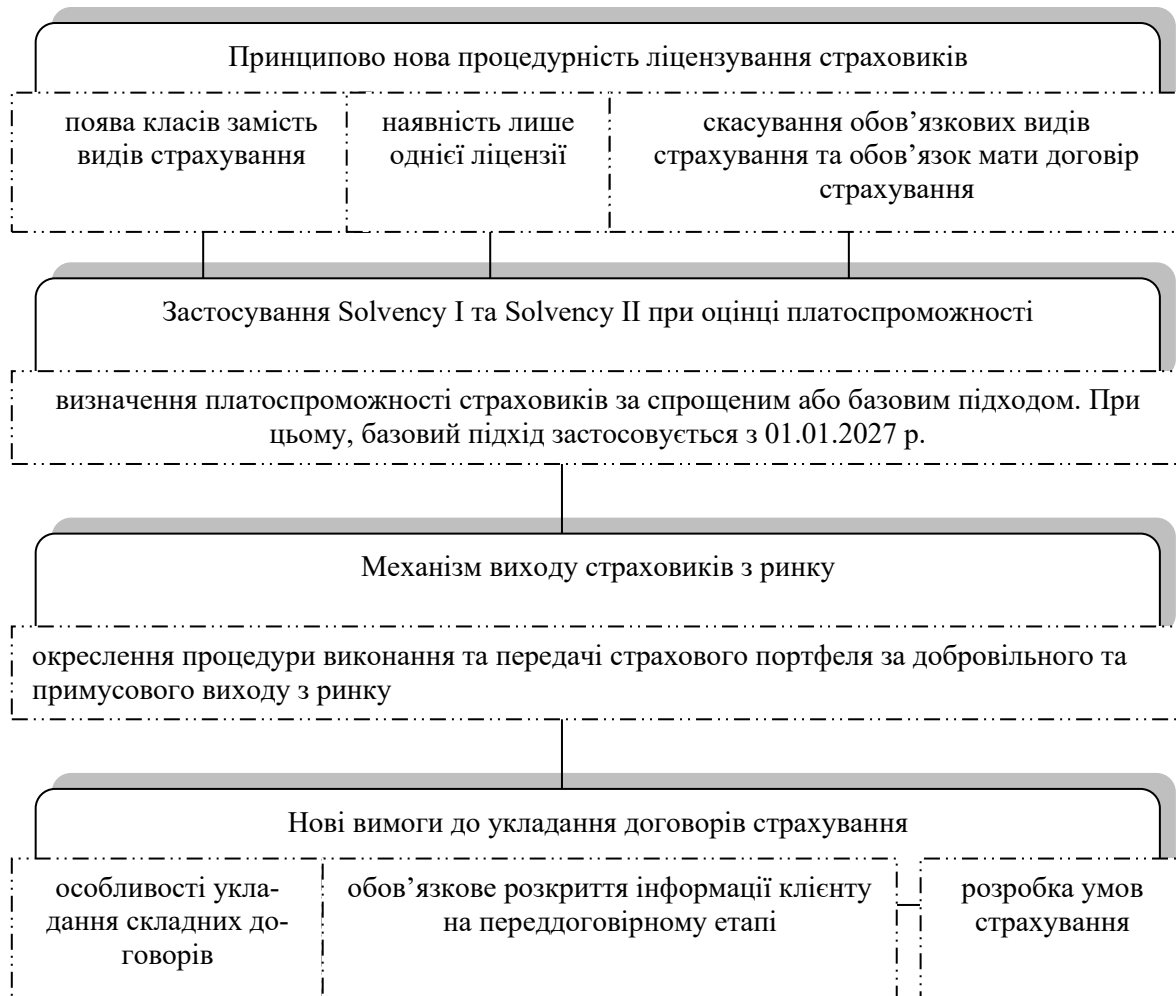

Рис. 2. Новації в системі державного регулювання відповідно до Закону України «Про страхування»

Джерело: побудовано автором на основі [14].

Удосконалення державного регулювання страхової діяльності в сучасному вимірі є запорукою фінансово стійкого функціонування страховиків. Тому застосування підходів Solvency II при оцінці платоспроможності з урахуванням спрощеного та базового сценаріїв сприяє оперативному застосуванню відповідних антикризових заходів (коригувальних заходів, заходів раннього втручання та заходів впливу), з одного боку, а з іншого – формує впевненість у клієнтів страхових компаній у достатній фінансовій спроможності страховиків.

На особливу увагу заслуговують новації в частині формалізування способів виходу з ринку страховика. Такий вихід з ринку може мати як добровільний, так і примусовий характер, ініціативність та наслідки такого виходу суттєво різняться (рис. 3).

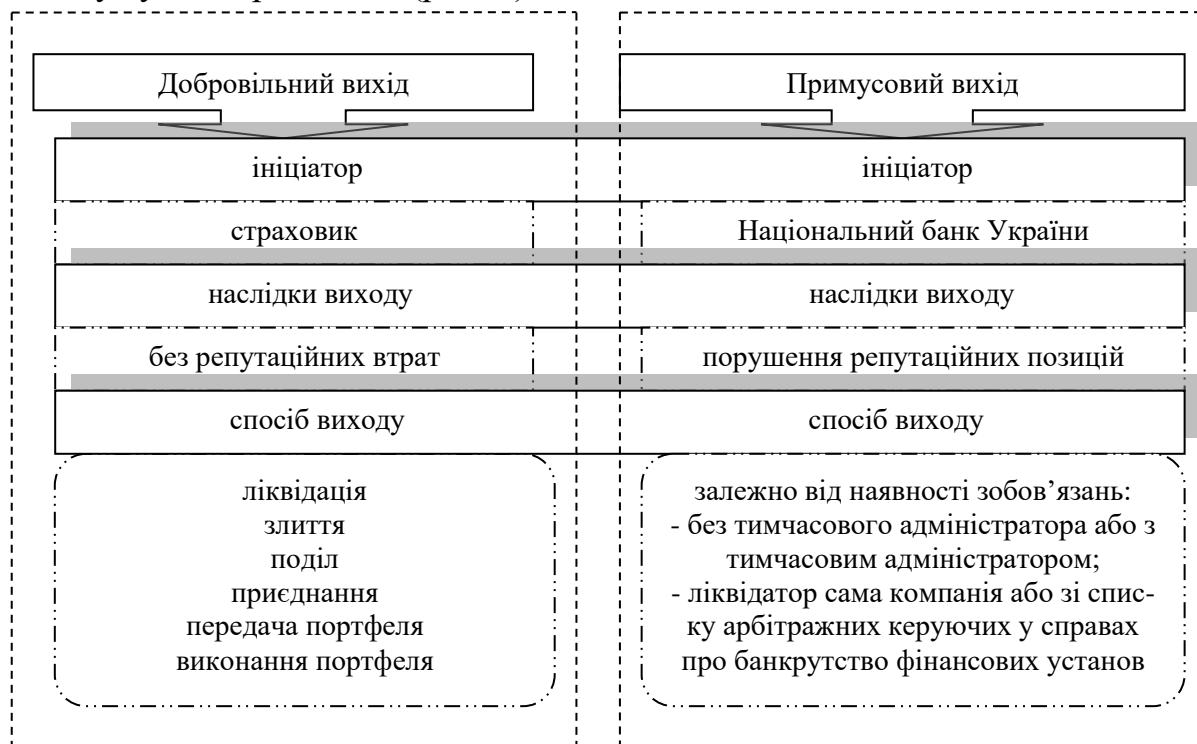

Рис. 3. Інноваційність у підходах щодо виходу з ринку страховика

Джерело: побудовано автором на основі [15].

Варто зазначити, що механізм впровадження оновленого державного регулювання страхової діяльності не буде одномоментним. Часовий лаг таких змін вже триває, але загалом становитиме 5 років – з 2022 до 2027 року.

Висновки та пропозиції. Насамкінець треба зазначити сформульовані новації державного регулювання страхової діяльності, у тому числі й за рахунок імplementування закордонного досвіду, дозволять:

- посилити стандарти ліцензування, через розкриття страховиками структури власності, кінцевих бенефіціарних власників;
- підвищити вимогливість до ділової репутації акціонерів та осіб, які займають ключові позиції та виконують основні функції в компанії;
- сформулювати вимоги до системи управління ризиками;
- продукувати системи вчасного реагування та раннього діагностування ризиків;
- встановити вимоги щодо обліку та звітності відповідно до МСФЗ;
- розробити процедурний механізм відновлення діяльності страхової компанії та/або реорганізації компанії, сформулювати прийнятні можливості та етапність виходу страховика чи перестраховика з ринку;

- посилити вимоги до оцінки резервів, прийнятності активів та оцінки їхньої якості, структури капіталу та рівня його достатності;
- підвищити рівень відкритості та комунікаційність між органом державного нагляду та страховиками;
- встановити чіткі вимоги до системи внутрішнього контролю та корпоративного управління.

Специфіка страхового ринку вимагає врахування фінансових інтересів як учасників ринку, так і держави. Тому продукування системних та обґрунтованих регуляторних заходів на державному рівні є дуже важливим задля пошуків ефективних заходів, що сприятимуть створенню прозорого конкурентоспроможного ринку страхування в Україні.

Список використаних джерел

1. Нечипоренко А. В. Державне регулювання страхової діяльності в Україні: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / А. В. Нечипоренко // Ефективна економіка. – 2021. – № 7. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/7_2021/96.pdf.
2. Тур І. Ю. Державне регулювання страхової діяльності в Україні: мета, соціальна складова [Електронний ресурс] / І. Ю. Тур // Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. – 2020. – № 5(11). – С. 225-232. – Режим доступу: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-5\(11\)-225-232](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-5(11)-225-232).
3. Жабинець О. Й. Вплив інструментів державного регулювання на фінансово-економічну безпеку страхового ринку України в сучасних економічних умовах [Електронний ресурс] / О. Й. Жабинець // Проблеми економіки. – 2015. – № 2. – С. 57-63. – Режим доступу: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-2_0-pages-57_63.pdf.
4. Морозова Л. С. Розвиток державного регулювання страхової діяльності в Україні / Л. С. Морозова, О. В. Тимощук // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2021. – № 2(26). – С. 134-140. – DOI: 10.25140/2411-5215-2021-2(26)-134-140.
5. Тимощук О. В. Державне регулювання страхової діяльності в умовах економічних перетворень / О. В. Тимощук // Sciences of Europe. – 2021. – № 75, т. 2. – С. 9–12. – DOI: 10.24412/3162-2364-2021-75-2-9-12.
6. Рудевська В. І. Особливості державного регулювання страхового ринку України у трансформаційних умовах / В. І. Рудевська, О. В. Погоріла // Вісник Університету банківської справи. – 2020. – № 1(37). – С. 42–53. – DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755x1\(37\)2020208196](https://doi.org/10.18371/2221-755x1(37)2020208196).
7. Науменкова С. В. Системи регулювання ринків фінансових послуг зарубіжних країн : навчальний посібник / С. В. Науменкова, В. І. Міщенко. – К. : Центр наукових досліджень НБУ, Університет банківської справи НБУ, 2010. – 170 с.
8. Яворська Т. В. Державне регулювання страхового підприємництва в Україні : монографія / Т. В. Яворська. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 420 с.
9. Яворська Т. В. Функції та види державного регулювання страхового підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / Т. В. Яворська // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 8, ч. 1. – С. 181–184. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_08/44.pdf.
10. Корват О. В. Концептуалізація державного регулювання ринку страхових послуг [Електронний ресурс] / О. В. Корват // Ефективна економіка. – 2015. – № 9. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4310>.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

11. Шірінян Л. В. Фінансове регулювання страхового ринку України: проблеми теорії та практики : монографія / Л. В. Шірінян. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 458 с.

12. Шірінян Л. Понятійна сутність і теоретико-концептуальні засади фінансового регулювання страхового ринку [Електронний ресурс] / Л. Шірінян // Світ фінансів. – 2012. – № 1. – С. 129–138. – Режим доступу: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/615/623>.

13. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : Закон України № 2664-III від 12.07.2001. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>.

14. Про страхування [Електронний ресурс] : Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

15. Про фінансові послуги та фінансові компанії [Електронний ресурс] : Закон України № 1953-IX від 14.12.2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

References

1. Nechyporenko, A. (2021). Derzhavne rehulyuvannya strakhovoyi diyal'nosti v Ukraini: teoretychnyy aspekt [State regulation of insurance activity in Ukraine: theoretical aspect]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 7. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/96.pdf.

2. Tur, I.Y. (2020). Derzhavne rehulivannia strakhovoyi diialnosti v Ukraini: meta, sotsialna skladova [State regulation of insurance activity in Ukraine: purpose, social component]. *Ekspert: paradyhmy yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnya – Expert: paradigms of legal sciences and public administration*, 5(11), 225-232. [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-5\(11\)-225-232](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-5(11)-225-232).

3. Zhabynets, O.Yo. (2015). Vplyv instrumentiv derzhavnoho rehulivannia na finansovo-ekonomichnu bezpeku strakhovoho rynku Ukrainy v suchasnykh ekonomichnykh umovakh [Influence of the state regulation instruments on the financial and economic security of the Ukrainian insurance market in the current business environment]. *Problemy ekonomiky – Problems of the economy*, 2, 57-63. https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-2_0-pages-57_63.pdf.

4. Morozova, L., & Tymoschuk, O. (2021). Rozvytok derzhavnoho rehulivannia strakhovoi diialnosti v Ukraini [Institutional support for the development of state regulation of insurance activities in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnya – Problems and prospects of economics and management*, (2(26)), 134-140. doi: 10.25140/2411-5215-2021-2(26)-134-140. [in Ukrainian].

5. Timoshchuk, O. (2021). Derzhavne rehulivannia strakhovoyi diialnosti v umovakh ekonomichnykh peretvoren [State regulation of insurance activity in the conditions of economic transformations]. *Sciences of Europe*, 75, 2, 9–12. doi: 10.24412/3162-2364-2021-75-2-9-12.

6. Rudevskya, V., & Pohorila O. (2020). Osoblyvosti derzhavnoho rehulyuvannya strakhovoho rynku Ukrainy u transformatsiynykh umovakh [Peculiarities of state regulation of the insurance market of Ukraine in transformation conditions]. *Visnyk Universytetu bankivskoyi spravy – Bulletin of the University of Banking*, 1(37), 42–53. [https://doi.org/10.18371/2221-755x1\(37\)2020208196](https://doi.org/10.18371/2221-755x1(37)2020208196).

7. Naumenkova, S.V., & Mishchenko, V.I. (2010). *Systemy rehulyuvannya rynkiv finansovykh posluh zarubizhnykh krayin [Regulatory systems of financial services markets of foreign countries]*. Tsentru naukovykh doslidzhen NBU, Universytet bankivskoi spravy NBU.

8. Yavorska, T.V. (2012). *Derzhavne rehulyuvannya strakhovoho pidpriumnytstva v Ukraini [State regulation of insurance business in Ukraine]*. LNU imeni Ivana Franka.
9. Yavorska, T.V. (2014). Funktsii ta vydy derzhavnoho rehuliuвання strakhovoho pidpriumnytstva v Ukraini [Functions and types of state regulation insurance business in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University*, 8, 1, 181–184. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_08/44.pdf.
10. Korvat, O.V. (2015). Kontseptualizatsiya derzhavnoho rehulyuvannya rynku strakhovykh posluh [Conceptualization of state insurance regulation]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 9. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4310>.
11. Shirinyan, L.V. (2014). Finansove rehulyuvannya strakhovoho rynku Ukrainy: problemy teorii ta praktyky [Financial regulation of the insurance market of Ukraine: problems of theory and practice]. Tsentр uchbovoyi literatury.
12. Shirinyan, L.V. (2012). Pomyatyna sutnist i teoretyko-kontseptual'ni zasady finansovoho rehulyuvannya strakhovoho rynku [Conceptual essence and theoretical and conceptual foundations of financial regulation of the insurance market]. *Svit finansiv – The world of finance*, 1, 129–138. <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/615/623>.
13. Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання ryнкiv finansovykh posluh [On financial services and state regulation of financial services markets], Law of Ukraine № 2664-III dated July 12, 2001. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>.
14. Pro strakhuvannya [On insurance], Law of Ukraine № 85/96-VR dated 07.03.1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
15. Pro finansovi posluhy ta finansovi kompanii [On financial services and financial companies], Law of Ukraine № 1953-IX dated 14.12.2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

Отримано 08.08.2022

UDC 368(477):334.722

Nataliia Tkachenko

Doctor of Economic Sciences, Professor
Institute of Continuing Education Taras Shevchenko
National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

E-mail: tkachenko_nt@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-6312-4586>

Scopus Author ID: [57190659715](https://orcid.org/57190659715)

STATE REGULATION OF INSURANCE ACTIVITIES: INNOVATIONS IN CURRENT CONDITIONS

Nowadays, any insurance company strives to be open and understandable in the context of its business culture. Constant development of technologies, insurance approaches, risks diversification, the increasing of policyholders demands to companies, all these create the basis for revising existing business models of conducting insurance business.

The purpose of the article is to study risks of insurance companies, to deepen the understanding of the concept of "risk management of the insurer's functioning" taking into account the importance of trust in this process, and on this basis to present the generalized format of the insurer's business model, taking into account the concepts of risk and trust.

It is substantiated that in the most general view, the risks of insurers include the following types: strategic, tactical and operational. The specificity of the functioning of insurance companies determines the emergence of insurance, market, credit and operational risks. It has been proven that risk is closely related to management, and the effectiveness of its management is the basis for the formation of a certain level of customer trust.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

The understanding of trust as an asset of the insurance company has been deepened. The relationship and interdependence between the riskiness of the functioning of insurers and the trust of policyholders is substantiated. The more qualitatively an insurance company manages risks and, accordingly, supports the effectiveness of its activities, fulfills its obligations to policyholders and other clients of the company, the higher the level of trust in it. Conversely, a high level of trust contributes to the formation of established partnership relations, support of a group of loyal customers, etc., which in general leads to an increase in the effectiveness of the insurer's activities.

A generalized format of the insurer's business model is presented, taking into account the concepts of riskiness and trust. It is proven that the formation of the level of trust in the insurance company makes it possible to assess the prospects of its work on the market and to identify directions that require additional attention. In the competitive struggle, the insurance company that will achieve positive financial results, increase its capitalization, achieve success in the established risk management policy, and on the basis of this will actively build trust in itself, because it is on it that the entire insurance business is built, will survive.

Keywords: risk; insurance company; risk management; trust; transaction costs; trust dominants; competitive advantage; business model.

Fig.: 3. Table: 1. References: 15.